

BÖLÜM 3

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ OYUNCAK TASARIM SÜREÇLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ¹

Esra DEMİR ÖZTÜRK²

GİRİŞ

Dünyanın neresinde olunursa olunsun çocuk deyince ilk olarak akla “oyun” gelmektedir. Çünkü çocukları ve çocukluğu en iyi tanımlayan kavramlardan biridir oyun. Oyun, çocuk doğasına en uygun olan ve çocuğun yaşamda kendine yer bulduğu en geliştirici etkinliktir. Çocukluk döneminin ve çocuğun en önemli işi “oyun” olmaktadır. İnsanoğlunun var oluşundan bu yana sürdürdüğü bir eylem olan oyun yaşamla birlikte başlamakta, yaşamın her döneminde farklılaşarak ve gelişerek devam etmekte; farklı ilgilerin ve gereksinimlerin en doyurucu kaynağı olarak her zaman önemini korumaktadır (Tuğrul, 2010). Çocukların doğdukları andan itibaren başlayan oyun etkinlikleri onların bıkmadan ve usanmadan yaptıkları, belli becerileri geliştirici ve pekiştirici bir araçtır (Pehlivan, 2005). Zenginleştirilmiş, doğal, zaman zaman da yapılandırılmış bir öğrenme ortamı olan oyun, çocukluk yıllarının en değerli gelişimsel fırsatı ve doğal parçasıdır (Spodek ve Saracho, 2003). Çocuklar oyun oynayarak dünyayı anlamaya çalışmakta (Saracho, 2003); kızgınlık, mutluluk, üzüntü gibi duygularını genellikle kendi doğal iletişim dilleri olan oyunla ifade etmektedir (Landreth, Homeyer ve Morrison, 2006). Bu anlamda oyun, çocuğun çeşitli gelişim alanlarını destekleyen bir etkinliktir (Sevinç, 2004). Oyun her kültürde farklılaşmakla birlikte tarih boyunca varlığını devam ettirmiş ve her dönemde çocukları günlük kaygılardan uzaklaştıran ve keyif veren bir eylem olmuştur (Johnson, Christie ve Wardle, 2005).

Yeryüzündeki yaşayan tüm çocuklar ırk, dil, din, cinsiyet ya da içinde buldukları sosyo kültürel ve ekonomik koşullar ve yaşadıkları coğrafya fark etmeksizin oyun oynamaktadırlar. Oyunun bu özelliği onu evrensel bir zemine oturtmaktadır. Dolayısıyla oyun tüm insanların ortak bir davranışı olarak nitelendirilebilir. Oyun tanımlarından yola çıkarak oyunun özellikleri ile ilgili olarak, oyunun içsel

¹ Bu araştırma, “Dezavantajlı durumda olan çocukların oyuncak tasarımlarının gerçeğe dönüştürülmesi” adlı BAP projesi kapsamında yapılmıştır.

² Doç. Dr. Esra DEMİR ÖZTÜRK, E. Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi AD. e.demir@alparslan.edu.tr

rımlarının okul öncesi öğretmen adayları tarafından önemli ve geliştirici olarak değerlendirildiği söylenebilir. Özellikle de oyuncak tasarımında öğretmen adaylarının kendilerinde sosyal ilişkileri güçlendirdiği ifadelerinden hareketle öğretmenlik lisans programlarındaki derslerde öğrencileri hedef grupla bir araya getirme ve daha çok uygulama fırsatının verilmesi önerilebilir.

Bu bilgiler ışığında özellikle de temel eğitim kapsamında öğretmenlik yapacak olan ve çocukların okul hayatlarında karşılına çıkan ilk öğretmenleri olması nedeniyle de lisans öğrenimlerinde yer alan uygulamalı derslerin sayısını artırmak ya da var olan derslerin uygulama eklemek önerilmektedir. Ayrıca her çocuk için önemli olan oyuncakların maddi olarak görülmesinin önüne geçilmesi ve bireylere kendilerinin hazırlayabileceği çok daha geliştirici oyun materyallerinin ortaya konabileceğini ve bu yönde hem öğretmenlerin hem de ailelerin bu konuda duyarlılık geliştirmeleri önerilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin aile katılım çalışmaları ile oyuncak tasarımı ve yapımı konusunda destek olmaları sağlanabilir. Ayrıca çeşitli dezavantajları bulunan çocukların da var olan sınırlılıklarının oyuncak ve oyunlarla en aza indirgenmesi sağlanabilir. Her çocuk için destekleyici özelliğe sahip oyuncaklara dezavantajlı konumda olan daha fazla çocuk ile buluşturulması sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Akcanca, N. ve Sömen, T. (2018). Öğretmen adaylarının eğitsel oyun tasarlama ve uygulama durumları. *Turkish Studies*, 13 (27), 49-71.
- Arıkan D ve Karaca E. (2004). Annelerin oyuncak seçimi ile ilgili bilgi ve uygulamaları. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1:1-9.
- Balci, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bilgi, İ. (2016). *Günümüzde tasarım oyuncak kavramı ve gelişimi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Egemen A., Yılmaz, Ö. ve Akil, P. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*; 5(2):39-42.
- Göncü, A., Tuermer, U., Jain, J. & Johnson, D. (1999). *Children's play as cultural activity, in children's engagement in the world: sociocultural perspectives*, A. Göncü (ed.), Cambridge University Press.
- Huizinga, J. (1955). *Homo ludens: a study of the play element in culture*. Boston, MA: Beacon Press.
- Johnson, J., Christie, J., & Wardle, F. (2005). *Play, development and early education*. Boston: Pearson Education.
- Kaya D. (2007). 36 - 72 Aylık Çocuklar İçin Tasarlanmış Oyuncakların Çocukların Gelişim Alanlarına Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Koyunlu-Ünlü, Z. ve Dere, Z. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının hazırladıkları FeTeMM etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 1502-1512.
- Landreth, G., Homeyer, L. & Morrison, M. (2006). *Play as the language of children's feelings. play from birth to twelve. contexts, perspectives and meanings*. (Edt: D. P. Fromberg & D. Bergen). NY: Routledge., New York.

- Lovaas O. I. (2003). Teaching individuals with developmental delays: basic interventions techniques. Austin, Texas: Pro-ed.
- Özen, R. (2013). Öğretmen adaylarının eğitimi ve teknoloji kullanımı: Bir durum çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 147-162.
- Özer, B. ve Kahramanoğlu, R. (2011). Öğretim teknolojisi ve materyal tasarımı dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi (INCCUI) (ss.103- 104). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Özer, Ö. ve Tunca, N. (2014). Öğretmen adaylarının materyal hazırlama ve kullanmaya yönelik görüşleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 214-229.
- Özhan, M. (2005). *Çocuk folkloru. Kebikeç*, 19
- Özyürek, A., & Erzurumluoğlu, Ş. (2015). Oyuncak Satıcılarının Bakış Açısından Bireylerin Oyuncak Satın Alma Davranışlarının İncelenmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 14-24.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Saracho, O. N. (2003). *Young children play and cognitive style. contemporary perspectives on play in early childhood education*. (Edt: O. N. Saracho & B. Spodek). United States of America.
- Spodek, B. & Saracho, O. N. (2003). *Early childhood educational play. contemporary perspectives on play in early childhood education*. Edt: O. N. Saracho & B. Spodek). United States of America.
- Tuğrul, B. (2010). *Oyun temelli öğrenme. Okul öncesinde özel öğretim yöntemleri*. (Ed. R. Zembat). Anı Yayıncılık, Ankara.
- Turla A, Avcı N, Ersoy Ö. (2006). *Oyuncak seçerken dikkat edilmesi gereken ilkeler: çocuklar için erken uyarıcı çevre kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Uzuner, Y. ve Özten-Anay, M.(2014). *Eylem araştırması el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Yazar, T. (2015). Öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı dersi hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 5(9), 23-34.